

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Seria: Profesorki Super-Babki

Nr odcinka: 141

Podseria: paragraf 22/wyjątek potwierdza regułę

TERESA REMISZEWSKA

- samotny rejs przez Atlantyk

Teresa Remiszewska: Z goryczy soli moja radość. Opowieść o samotnym rejsie Komodorem przez Atlantyk. Wydawnictwo Literackie, Kraków 1976; 299 stron.

Nowe (uzupełniane) wydanie: Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin 2019, 328 stron.

W 20-stą rocznicę śmierci

Teresa Remiszewska-Damsz jest kolejną Bohaterką naszej serii. Została przypisana do podserii „paragraf 22”, bo nie pracowała naukowo, ale popularyzowała żeglarstwo – poprzez bycie instruktorką w klubach żeglarskich oraz pracę jako dziennikarka w periodykach z zakresu żeglarstwa. Urodziła się 19 czerwca **1928** roku w Międzychodzie¹, a zmarła 2 marca **2002** roku w Sopocie. Zatem urodziła się 11 lat przed II wojną światową, na terenie II Rzeczypospolitej. Była żeglarką, jachtowym

¹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Mi%C4%99dzych%C3%B3d>; o miasteczku.

Na mocy traktatu wersalskiego Międzychód ponownie znalazł się w granicach Polski, stanowiąc w latach 1920–1939 najdalej wysunięte na zachód miasto II Rzeczypospolitej (granica z Rzeszą Niemiecką przebiegała ok. 4 km na zachód od miasta).

kapitanem żeglugi wielkiej, instruktorką żeglarstwa, harcmistrzynią Związku Harcerstwa Polskiego i członkinią Rady Harcerskiego Kręgu Morskiego. Popularyzowała i była prekursorką samotnego kobiecego żeglarstwa w Polsce. Była też działaczką SOLIDARNOŚCI. No cóż, zapewne nie jest szeroko znana jak większość naszych Bohaterek.

Była córką Jadwigi i Kazimierza Remiszewskich, miała dwie starsze siostry. Co bardzo ciekawe **była wnuczką słynnego lekarza z Zakopanego Andrzeja Chramca**². Mamy też w serii wnuczkę Juliana Fałata (odcinek Nr 108). Bywa, że rodzinne tradycje patriotyczne i inteligenckie zostają zachowane i doprowadzane do nowych niedosiętych wyżyn. Tu właśnie mamy do czynienia z taką sytuacją. Niemcy Hitlerowskie – w czasie II wojny światowej – uniemożliwiały Polakom naukę. Mieliśmy wszyscy być „podludźmi”. Zatem naszej Bohaterce pozostało kształcić się na tajnych kompletach!! Było to zabronione, groziło więzieniem, obozem dla rodziców oraz nauczycieli. Ona po wojnie studiowała na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, tajne kursy były ratunkiem dla całego pokolenia.

W odcinku Nr 135 mamy przedstawioną sylwetkę innej polskiej żeglarki Krystyny Chojnowskiej-Liskiewicz, z tej samej epoki, warto zapoznać się z oboma esejami, a potem także z polecanymi książkami.

Ten esej opracowano na podstawie różnych stron internetowych oraz – jak zwykle – na podstawie omawianej książki. Wypożyczono egzemplarz z roku 2019. Jest to wersja nieznacznie dłuższa/rozszerzona. Prawa autorskie mają dzieci Pani Teresy (Danuta i Andrzej) oraz Wydawnictwo *Bernardinum* z Pelplina. Książka jest starannie wydana. Zawiera wiele szkiców piórkami, na rozpoczęcie każdego rozdziału – nadaje to publikacji niezwykle urok (strona parzysta rysunek, strona nieparzysta nowy rozdział). Jest wiele zdjęć czarno-białych i kilka schematów żeglarskich np. str. 83 – nazwy i układy

² https://pl.wikipedia.org/wiki/Andrzej_Chramiec_%28lekarz%29; w Wikipedii o dziadku Heroiny, który urodził się w Zakopanem, a zmarł w grudniu 1939 roku w Katowicach.

wszelkich żagli na jachcie, str. 87 – zestawy żagli w zależności od wiatru oraz fali/stanu morza. Na zakończenie mamy Postłowie do wydania drugiego, dalej kilkustronicowe wspomnienia syna Bohaterki Pana Andrzeja Remiszewskiego, datowane „Wejherowo, 2018” oraz przedruk artykułu Pani Miry Urbaniak³.

Wybrane zdjęcia – według stron: 61 – ze słynny kapitanem Borchardtem⁴, 97, 113, 118, 236 – na jachcie, na oceanie. Na stronach 310-327 zamieszczono słowniczek wyrażeń żeglarskich – to „czarna magia” dla zwykłego człowieka m.in. keja = nabrzeże, pirs, molo, quai (ang.), Kai (niem.)

Syn zatytułował rozdział: „Moja Mama Teresa Remiszewska”. Píše o dziadku mamy (swoim pradziadku) – wybitnym lekarzu z Zakopanego – Andrzeju Chramcu (rodowity Podhalanin). Nauka: szkoła średnia w Nowym Targu, studia medyczne w Krakowie. Jednak w 1916 roku opuścił Zakopane na zawsze m.in. z powodu pożaru jego zakładu przyrodoleczniczego. Inna Bohaterka serii Maria Curie odwiedziła Zakopane w 1911 roku. Jej siostra (z mężem) założyła tam sanatorium. Bronisława Dłuska będzie także Bohaterką któregoś kolejnego odcinka.

Dalej syn pisze już o rodzinie Mamy. Jej ojciec był prawnikiem – mamy zdjęcie całej rodziny (str. 289). Teresa w wózku – ma może kilka miesięcy – zdjęcie datowane jest na 1928 rok, Gdynia, w tle morze. Ojciec pracował w Banku Gospodarstwa Krajowego. Gdynia dopiero co powstała – to cud przedwojennej Polski. W mieście szalonego rozwoju można było nabrać silnego charakteru, miłości do ojczyzny, zachwyć się pracą i działaniem – to wszystko przyjęła do swego serca Teresa. Niemieccy złodzieje kradli wszystko, mordowali Polaków z Pomorza m.in. w obozie Stutthof⁵. Rodzina w 1939 roku wyjechała z Gdyni, przeniosła się do Krakowa. Jak wiemy, Teresa miała dwie starsze siostry. Zapewne w tym momencie uratowali życie.... Ale siostra Danuta wyjechała do Warszawy, zaangażowała się w konspirację i zniknęła. Syn pisze o cioci,

³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Mira_Urbaniak; niestety Pani Mira umarła w 2021 roku w Paryżu. Była żeglarką, pisarką marynistką, harcerką – inne pokolenie ludzi wybrzeża.

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Karol_Olgierd_Borchardt; w Wikipedii o kapitanie.

⁵ <https://stutthof.org/historia/>; założony 2-go września 1939, jak to?? 2-go? Zatem plany musiały być przygotowywane tygodniami, miesiącami...

że być może została aresztowana przez Gestapo 23 października 1943. Nie znaleziono żadnych dokumentów o jej śmieci. Druga siostra aresztowana w Krakowie, więziona na Montelupich – słynnym hitlerowskim więzieniu, skazana na obóz, ale wojska rosyjskie wkraczające do Krakowa – dla niej przyniosły wolność. Strona 241 zdjęcie Teresy z mamą i babcią w Gdyni – jeszcze z 1937 roku. Teresa skończyła po wojnie studia w Krakowie. Wyszła za mąż. Jej mąż dostał tzw. „nakaz pracy” do Nowej Huty obok Krakowa. Młodzi czytelnicy nie mają czasem pojęcia o co chodzi. Rodzice eseisty w 1953 roku dostali nakaz pracy do Bydgoszczy. Socjalistyczna władza kierowała tam ludzi wykształconych gdzie byli /według urzędników/ potrzebni.

Zatem nasza Bohaterka mieszkała w Nowej Hucie (od 1948). Natomiast od 1965, ponownie w Gdyni, podejmując pracę w jacht klubach Stal oraz Gryf, a następnie w Stoczni im. Komuny Paryskiej. Syn jednym zdaniem dodaje iż rozwiodła się mężem. Pracowała w klubach żeglarskich, potem w Stoczni im. Komuny Paryskiej. Żeglarską pasją zaraza swoje dzieci właśnie Danusię i Andrzeja. Przy czym gdy byli mali, a Ona żeglowała (m.in. ze swoją siostrą), pozostawali pod opieką rodziny w Gdyni. Mama działała w harcerstwie – jak pisze syn od zawsze kupowano do domu pisma „Morze” oraz „Żagle” ...

Teresa Remiszewska w 1970 jako pierwsza Polka odbyła samotny rejs po Bałtyku na jachcie *Zenit*, na trasie długości 690 mil. Za ten wyczyn otrzymała w 1970 roku III nagrodę „Rejs Roku”. Rejs i nagroda przyniosły jej popularność, przez co mogła wziąć udział w 1972 roku w IV Transatlantyckich Regatach Samotnych żeglarzy OSTAR, w których wystartowała na jachcie *Komodor*. Była czwartą w historii żeglarstwa kobietą, która samotnie przepłynęła Atlantyk (w czasie 57 dni, 3 godzin i 18 minut). To właśnie ten rejs jest opisany w omawianej książce. Zajęła 3 miejsce od końca na około 40 - 50 jachtów, ale dopłynęła w regulaminowym czasie. Rejs był pasmem usterek najróżniejszych instalacji, urządzeń oraz części jachtu.

Cytat z literatury (vi): „Kapitan Teresa przeżywa trudne chwile. Dopiero na oceanie zaczynają seryjnie nękać jej jacht usterek. Niby drobne — przecieki wody słodkiej i ropy, co uniemożliwia uruchomienie silnika, koniecznego do naładowania

akumulatorów. A bez akumulatorów nie będzie łączności. Spala się też alternator. Żeglarka zamienia się w stoczniovec i to różnych specjalności. Wymienia prądnicę, lutuje rurki odpowietrzające, usuwa niedrożność”.

Pękał maszt, posuły się zamocowania żagli, popsuło się urządzenie sterownicze. Prawie wszystko naprawiła sama na morzu!!! Strona 214 mapa, na której zaznaczono wszystkie pozycje dzienne jachtu. Samotny żeglarz musi czasem spać. Wtedy jacht dryfuje po falach losowo w zależności od wiatru i prądów morskich. Trzeba mieć ogromny szacunek dla takich żeglarzy. Jest wiele kopii dziennika pokładowego z Jej rejsu, gdzie drobnym równym pismem opisywała wszystkie wydarzenia, z datami i godzinami oraz pozycjami stateczka na OCEANIE.

Esej to esej – nie streszcza się książek. Tu byłoby to niezwykle trudne. Autorka opisuje dzień za dniem, wybrane godziny, w których wydarzały się rzeczy zwykłe i inne mrożące krew w żyłach.

Wróciła do Polski na statku dalekomorskim razem ze swoim jachtem, który wymagał wielu dalszych napraw.

Dodatki i uzupełnienia – to końcowa część książki. Są tam podziękowania – m.in. za udostępnienie jachtów. Lata 1970-te to socjalizm, tylko władza komunistyczna mogła dać, zezwolić, zgodzić się. Jeden z jachtów był udostępniony przez klub żeglarski z Bydgoszczy – miasta gdzie urodził się eseista, inny przez Marynarkę Wojenną (Komodore). Jest rozdział „Opis techniczny Komodora (jachtu)”.

Wróćmy do rozdziału napisanego przez Andrzeja Remiszewskiego. Jest on szczególnie wzruszający – jak pięknie może pisać syn o mamie. Inne zdjęcia to: (str. 303), mama Teresa z córką Danutą na jachcie, na pełnym morzu, Pani Teresa już w sile wieku; (str. 269) – Pani Teresa z córką oraz ze swoją mamą.

We wspomnieniach syna są – między innymi – dwie, trzy dalsze ciekawe kwestie. Jerzy Damsz to drugi mąż Pani Teresy. Trochę starszy od Niej, lotnik RAF-u z drugiej wojny

światowej, poznany w USA. Polski Patriotą. Autor książki (a) {dane zestawione poniżej} o jednym ze słynnych dywizjonów lotniczych z czasów „bitwy o Anglię” gdzie służyło wielu polskich lotników. Niestety zachorował na raka i umarł dość niespodziewanie, nie doczekawszy ukazania się swojej książki na rynku.

Druga sprawa to idea kobiecego samotnego rejsu dookoła świata. W odcinku 135 eseista – nie czytawszy właśnie omawianej książki – sugerował iż wybór żeglarki był związany ze studiami technicznymi kierunkowymi konkurentki tj. – Krystyny Chojnowskiej-Liskiewicz. Syn Andrzej podaje iż dotarł do odtajnionych już dokumentów iż Służba Bezpieczeństwa prowadziła sprawę Teresy i Jerzego – podejrzewanych o **szpiegostwo** ??? Zatem brak zgody tychże tajnych organów był dodatkowym argumentem, aby nie typować Teresy do tego zadania.

Pochodziła z rodziny ludzi kochających Polskę i sama swoim życiem potwierdzała iż identyfikuje się z tą postawą. Jako działaczka SOLIDARNOŚCI była więziona w trakcie tzw. Stanu Wojennego – całkowicie nielegalnej akcji pojętej (13 grudnia 1981 roku) przez krąg ludzi wokół gen. Wojciecha Jaruzelskiego. Jej więzienia to: Gdańsk (ul. Kurkowa) oraz Warszawa (ul. Rakowiecka). W końcu zwolniona m.in. za wstawiennictwem Zbigniewa Brzezińskiego. Píše syn: „w **kwietniu 1983** Mama wróciła do domu”. Po powrocie z więzienia zabrała się za tłumaczenie z angielskiego książki Normana Davisa „Orzeł Biały – Czerwona Gwiazda. Wojna polsko-sowiecka 1919-1920”. Wydano ją w tzw. podziemnym⁶ wydawnictwie „Przedświt”.

Warto sięgnąć po tę książkę, biorąc choćby pod uwagę tych kilka informacji zawartych w eseju. Aspektów jest wiele od osobistych losów Teresy Remiszewskiej w czasie samotnego rejsu przez Atlantyk – po całe tło historyczne. Może ktoś zmądrzeje? A może książka zainspiruje go to do pięknego aktywnego życia?

⁶ Nielegalnym z punktu widzenia ówczesnej władzy komunistycznej prowadzącej politykę zamordyzmu i braku wolności słowa.

LINKI

- (i) <https://pya.org.pl/polski-zwiazek-zezlarski/page/teresa-remiszewska-damsz/>;
- (ii) OKUPNIK, Małgorzata. Sport, narracja i tożsamość. O tekstach autobiograficznych sportowców samotników; w książce „*Spoleczne zmagania ze sportem*”, 63-76;
http://repozytorium.amu.edu.pl:8080/bitstream/10593/4863/1/spoleczne_zmagania_ze_sportem.pdf#page=63;
- (iii) <https://trojmiasto.wyborcza.pl/trojmiasto/7,35612,24093103,mt-teresa-remiszewska-z-goryczy-soli-jej-radosc.html>;
- (iv) <https://polskieszlakiwodne.pl/wspomnienie-teresa-remiszewska-2/>;
- (v) <https://palac.szczecin.pl/2018/04/polki-na-morzach-i-oceanach-teresa-remiszewska-pierwsza-dama-baltyku/>
- (vi) <https://www.tawernaskipperow.pl/czytelnia/rejs-po-historii/polskie-zeqlarstwo-cz-111-czas-na-damy/4243>; ciekawy zestaw danych o rejsie.

KSIĄŻKA NAPISANA PRZEZ MĘŻA BOHATERI

- (a) Jerzy Damsz: *Lwowskie Puchacze, wspomnienia lotnika*. Kraków: Wydawnictwo Znak, 2009.
- (b) <https://www.polishairforce.pl/damsz.html>; informacje Jerzym Damszu.

Zdjęcia przy okazji

Świnoujście

Dziś mariny w POLSCE pełne są pięknych prywatnych jachtów !!!

Dziadek Bohaterki – pomnik w Zakopanem

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Sassnitz - Niemcy

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Finlandia – jezioro w pobliżu miasta Lappeenranta

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Pierwsze wydanie omawianej książki – jeszcze bywa w antykwariatach

antykwariat-torun.pl/pl/p/Z-goryczy-soli-moja-radosc-Teresa-Remiszewska/39678

ube Maps YouTube Maps

TORUŃSKI ANTYKWARIAT KSIĘGARSKI

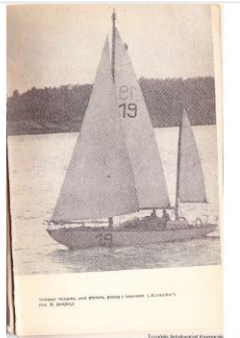
Wydarzenia Nowości Kontakt Blog - Z życia antykwariuszki O nas Koszt dostawy Skup i wycena

Jesteś w: [» Marynistyka, żeglarsstwo](#) [» Z goryczy soli moja radość / Teresa Remiszewska](#)

Newsletter

Podaj swój adres e-mail, jeżeli chcesz otrzymywać informacje o nowościach i promocjach.

Wpisz adres e-mail

<p>Menu</p> <ul style="list-style-type: none"> Nagrody literackie (71) Baśnie, legendy, mity (82) Popularnonaukowe (356) Komiksy (118) Lektury szkolne (203) Plakaty, ulotki, dokumenty życia społecznego (2) Torby bibliofilskie (3) Moda, ubiór (11) 	<p>Z goryczy soli moja radość / Teresa Remiszewska</p> <div style="display: flex; align-items: flex-start;"> <div style="margin-left: 10px;"> <p>Dostępność: dostępny Wysyłka w: 24 godziny</p> <p>Cena: 28,90 zł</p> <p>1 szt. do koszyka <small>doładaj do przechowalni</small></p> <p>Ocena: </p> <p>Producent: Wydawnictwo Literackie</p> <p>Kod produktu: 1979020014052021</p> <p> zapytaj o produkt</p> <p> poleć znajomemu</p> <p> dodaj opinię</p> </div> </div>
--	--

tu wyszukiwane słowa

Gdańsk – odnoga Wisły w Gdańsku

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

USTKA

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Profesorki Super-Babki

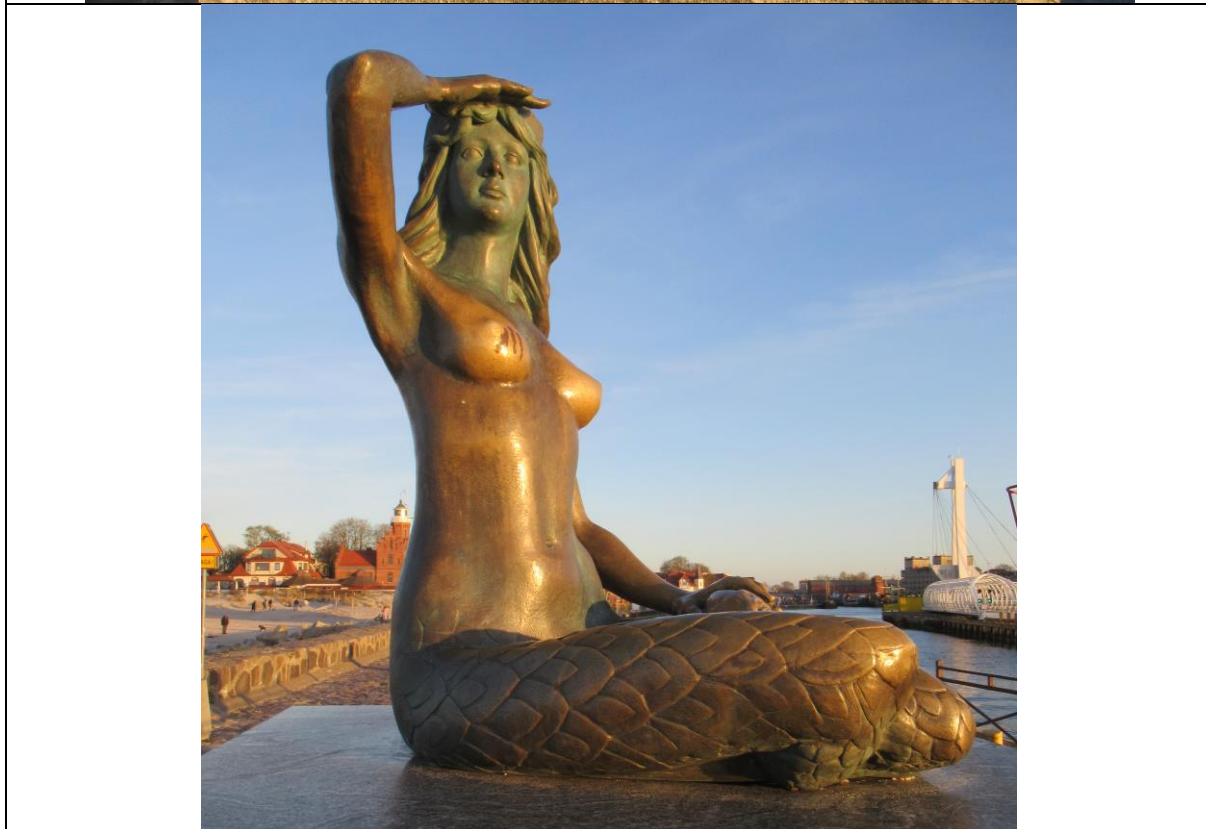
Nr 141

2022

Profesorki Super-Babki

Nr 141

2022

Zdjęcia wykonał eseista Stan Zawiślak.